

100 ročné rozprávky

(5.séria)

Ružová kniha
rozprávok

Andrew Lang

100 ročné rozprávky (5. séria)

Ružová kniha rozprávok, Andrew Lang

Krátka anotácia:

Príbehy, rozprávky a legendy v slovenčine určené hlavne pre deti, ktoré už vedia čítať, ale i pre mladších či starších. Veľmi dobre rozvinú slovnú zásobu a fantáziu. Pozbieral ich Andrew Lang z celého sveta pred viac ako 100 rokmi. Obsahuje najmä poviedky – sicílske, dánske, od Hansa Andersena, a japonské. Po cenných radách z Jazykovedného ústavu Ľ. Štúra SAV sa nám podarilo vykresiť hodnotné dielo, ktoré Vám teraz predkladáme. Pritom dúfame, že Vám prinesie toľko pekných a zaujímavých zážitkov, ako nám, ktorí sme toto dielo tvorili. Kniha obsahuje 41 rozprávok a poviedok. Kniha začína poviedkou o dĺžke 600 slov a končí jednou o dĺžke až 5600 slov. Kniha obsahuje 231 strán.

** (1,2k = 1200 slov) – za nadpisom je dĺžka poviedky v slovách v tisícoch. Poviedky sú zoradené od najkratších po najdlhšie.

Tiráž:

Autori: Robert Hodosi, Andrew Lang, + ďalší

Editoval a pozbieral: Andrew Lang

Rok pôvodného vydania: 1897

Originálny názov: The Pink Fairy Book

Preložil a editoval: Robert Hodosi

(Eduard Rodos, +kolektív)

Vydal: Robert Hodosi, Lovce

1.slovenské vydanie: v roku 2020

Počet strán: 231 (PDF)

PDF => ISBN: 978-80-570-1991-6

(EAN: 9788057019916)

EPUB => ISBN: 978-80-570-1992-3

(EAN: 9788057019923)

MOBI => ISBN: 978-80-570-1993-0

(EAN: 9788057019930)

Obsah

- 1*/ Traja zruční bratia **(0,6k)
- 2*/ Majster a žiak **(0,7k)
- 3*/ Košeľový golier **(0,8k)
- 4*/ Kráľ, ktorý chcel krásnu manželku **(0,9k)
- 5*/ Obchodník a škriatok **(1,0k)
- 6*/ Útek mačiek **(1,0k)
- 7*/ Veselé manželky **(1,0k)
- 8*/ Niečo som sa naučil **(1,1k)
- 9*/ Snehová vločka **(1,1k)
- 10*/ Šakal, holubica a panter **(1,1k)
- 11*/ Don Giovanni de la Fortuna **(1,2k)
- 12*/ Oklamáný drak **(1,2k)
- 13*/ Domček v lese **(1,3k)
- 14*/ Lietajúci kufor **(1,3k)
- 15*/ Nebezpečný mýval Tanuki **(1,3k)
- 16*/ Urašimataro a korytnačka **(1,3k)
- 17*/ Vrabec s rozrezaným jazykom **(1,3k)
- 18*/ Zlatý lev **(1,4k)
- 19*/ Snehuliak **(1,5k)
- 20*/ Býk Peter **(1,6k)
- 21*/ Katarína a jej osud **(1,6k)
- 22*/ Krásna Zrenička **(1,7k)
- 23*/ Vetvička rozmarínu **(1,7k)
- 24*/ Voda života **(1,7k)
- 25*/ Zranený lev **(1,8k)
- 26*/ Biela holubica **(1,9k)

- 27*/ Muž bez srdca ** (1,9k)
- 28*/ Prešibaný obuvník ** (2,2k)
- 29*/ Loď, pustovník a princezná ** (2,4k)
- 30*/ Dcéra trola ** (2,5k)
- 31*/ Jedlička ** (2,6k)
- 32*/ Dvaja bratia ** (2,7k)
- 33*/ Malý zajac ** (3,0k)
- 34*/ Vták Pazúrik ** (3,0k)
- 35*/ Kráľ Lindor ** (3,2k)
- 36*/ Princezná Roztomilá ** (3,2k)
- 37*/ Esben a bosorka ** (3,3k)
- 38*/ Syn morskej panny ** (3,4k)
- 39*/ Princezná a truhla ** (3,5k)
- 40*/ Príbeh Čičiho ** (4,2k)
- 41*/ Snežná kráľovná ** (5,6k)
- ***Koniec***

1*/ Traja zruční bratia ** (0,6k)

Kedysi dávno žil raz jeden muž, ktorý mal troch synov. Okrem domu, v ktorom býval, nemal vôbec žiaden iný majetok. Svojich troch synov miloval otcovskou láskou úplne rovnako. Tak sa nevedel rozhodnúť, komu z nich po svojej smrti prenechá dom. Pritom nechcel uprednostniť ani jedného z nich. Dom nechcel predať, lebo patril jeho rodine už viaceré generácie, aj keď vtedy by mohol rozdeliť peniaze za dom medzi nimi rovnakým dielom. Napokon dostal skvelý nápad a povedal svojim synom: „Musíte ísť do sveta, postarať sa o seba a naučiť sa nejaké remeslo. Ten, ktorý z vás vytvorí najlepšie majstrovské dielo, dostane po mne dom.“

Synovia boli celkom spokojní. Najstarší si želal stať sa kováčom, prostredný holičom, a najmladší majstrom šermu. Dohodli si termín, kedy sa vrátia domov, a vypravili sa na cesty.

I stalo sa, že každý z nich si našiel dobrého majstra, u ktorých sa mohli čo najlepšie naučiť svoje remeslo. Kováč podkúval kráľovské kone a pomyslel si: „Bezpochybne dom pripadne mne!“ Holič holil najdôležitejších mužov v kráľovstve a tiež si bol istý tým, že dom bude jeho. Majster šermu počas šermiarskych duelov utržil veľa zásahov, ale zaťal zuby a nenechal sa tým odradiť. Pretože si pomyslel, že kto sa obáva úderov, nikdy nedostane dom.

Keď sa v dohodnutý čas títo traja bratia stretli doma, posadili sa a debatovali o najlepšej možnej príležitosti, ako by mohli preukázať svoje zručnosti. Práve vtedy bežal po dvore okolo nich zajac. „Pozrite!“ povedal holič. „Tu prichádza niečo v pravý čas!“ Uchopil miskú a mydlo, a medzitým čo sa k nim približoval zajac urobil penu. Potom, ako zajac bežal v plnej rýchlosti, mu oholil fúzy bez toho, aby ho porezal, nejako zranil alebo mu skrivil čo i len jeden chlpek na tele.

„To sa mi naozaj veľmi páčilo,“ povedal otec. „Ak sa tvoji bratia nevynasnažia čo najviac, dom bude tvoj.“

Veľmi skoro nato sa k nim zúrivo rýchlo viezol na koči jeden muž. „Teraz, otče, uvidíš, čo ja dokážem urobiť!“ povedal kováč a vybehol za vozom. Koňovi odtrhol z kopýt všetky štyri podkovy, ako sa rútil dopredu v plnej rýchlosti, a podkúl ho štyrmi novými podkovami bez toho, aby kôň čo i len trochu spomalil.

„Ty si veľmi šikovný chlapík!“ povedal otec. „Ovládaš veľmi dobre

svoje remeslo, presne tak ako tvoj brat. Skutočne neviem, ktorému z vás dvoch prenechám dom.“

Vtedy sa ozval tretí syn: „Otec, nechaj aj mňa ti niečo ukázať.“ Práve začínalo pršať. Vytiahol svoj meč a začal ním šermovať nad hlavou. Odrážal ním kvapky vody, ktoré pršali. Takže ani jedna z nich naňho nekvapla. Začínalo pršať oveľa viacej a silnejšie. Slabá prehánka sa premenila na hustú vodnú smršť. Ale on šermoval svojím mečom nad hlavou stále rýchlejšie a rýchlejšie. Odrážal ním všetky kvapky nad hlavou. Vôbec nebol mokrý, ale zostával suchý, akoby bol pod dáždnikom.

Keď to uvidel otec priam žasol a povedal: „Ty si vytvoril najväčšie majstrovské dielo. Dom je tvoj.“

Obaja jeho bratia boli tiež spokojní, lebo jeho majstrovstvo bolo neprekonateľné. Tak ho tiež chválili. A keďže sa mali všetci traja radi, v dome zostali bývať spoločne a podarilo sa im speňažiť svoje remeselnícke znalosti, zručnosti a skúsenosti. Za krátky čas zarobili veľký kopec peňazí. Aj napriek tomu zostali bývať spolu, kde žili šťastne až do vysokého veku a staroby. Keď už boli veľmi starí, jeden z nich ochorel a následkom toho zomrel. Ďalší dvaja za ním tak hlboko smútili, že tiež ochoreli a zomreli. A pretože boli skutoční majstri svojich remesiel a naozaj sa mali celý život veľmi radi, ich uložili do toho istého hrobu. O ich menách sme sa dozvedeli až mnoho rokov po tom, ako sa stali tieto udalosti, z ich náhrobného kameňa.

[@ Bratia Grimmovci, Andrew Lang, Robert Hodosi]

2*/ Majster a žiak **(0,7k)

Kedysi dávno žil raz jeden muž, ktorý mal syna, ktorý bol veľmi bystrý. Veľmi dobre vedel čítať, a mal z toho veľké potešenie. Tento syn sa raz zobral a odišiel do sveta, aby sa u niekoho zamestnal. Ako tak kráčal pomedzi kopcami, stretol muža, ktorý sa ho spýtal, že kam ide.

„Hľadám si prácu. Chcel by som niekomu vstúpiť do služby,“ povedal chlapec.

„Chcel by si slúžiť pre mňa?“ spýtal sa muž.

„Ale samozrejme! Som pripravený slúžiť hocikomu,“ povedal chlapec.

„A vieš čítať?“ spýtal sa muž.

„Áno, tak dobre ako kňaz,“ odpovedal chlapec.

„Potom ťa nemôžem zamestnať,“ povedal muž. „V skutočnosti, naozaj hľadám do služby niekoho, kto nevie čítať. Jeho jedinou prácou by bolo utieranie prachu z mojich kníh.“

Tak muž odišiel svojou cestou. Chlapec tam zostal stáť a pozeral za ním.

„To je škoda, že som nedostal to miesto,“ pomyslel si. „Bolo to presne to, čo by ma bavilo robiť.“ Nuž sa rozhodol, že sa pokúsi ešte raz získať tú prácu. Zašiel za kopec a prevliekol si kabát vonkajškom dovnútra, aby ho ten muž tak ľahko nespoznal. Potom prebehol cez kopec, kde sa znova stretol s tým istým mužom.

„Kamže ideš mladý chlapče?“ povedal muž, ktorý si nevšimol, že je to ten istý mládenec ako ten, ktorého stretol predtým.

„Hľadám si prácu,“ povedal chlapec.

„Chcel by si u mňa slúžiť?“

„Samozrejme, že áno. Som pripravený slúžiť hocikomu,“ povedal chlapec.

„A vieš čítať?“ spýtal sa muž.

„Nie, nepoznám ani jedno písmeno,“ odpovedal chlapec.

Tak muž ho teda zobral do služby. Jedinou prácou, ktorú mal robiť, bolo utieranie prachu na majstrových knihách. Ale ako tak urobil, mu stále zostávalo plno času na to, aby ich aj čítal. Keď ich všetky prečítal, bol rovnako múdry ako jeho majster, ktorý bol veľkým čarodejníkom a vedel urobiť rôzne čarodejné kúsky. Spomedzi iného sa vedel premeniť aj na rôzne zvieratá alebo akúkoľvek inú vec, ak sa mu zažiadalo.

Keď sa naučil všetko, čo bolo v knihách, už nepovažoval za nutné

zostávať v službe u čarodejníka i naďalej. Tak odtiaľ utiekol a vrátil sa domov. Čoskoro nato bol vo vedľajšej dedine trh. Chlapec povedal svojej matke, že sa naučil, ako sa zmeniť na akékoľvek zviera, aké len chce.

„Teraz,“ povedal, „sa zmením na koňa. Otec nech ma potom zoberie na trh a predá. Ja sa znova vrátim domov úplne v poriadku.“

Jeho matka bola vystrašená pri tomto nápade. Ale chlapec jej povedal, že sa vôbec nemusí ničoho obávať, že všetko dobre dopadne. Tak sa zmenil na skvelého koňa. Na trhu zaňho dostal jeho otec veľké množstvo peňazí. Ale potom, ako bola dohodnutá cena a vyplatené peniaze, keď sa nikto nepozeral, kôň sa rýchlo premenil späť na chlapca a odišiel domov.

Táto správa sa rozšírila po celej krajine, ako na trhu niekto kúpil koňa, ktorý za chvíľu zmizol preč. Napokon sa to dostalo aj do uší čarodejníkovi.

„Aha!“ pomyslel si. „Toto je určite ten chlapec, ktorý ma oklamal a utiekol odo mňa. Ale ja ho ešte dostanem.“

Keď sa konal ďalší trh, chlapec sa znova zmenil na koňa a jeho otec ho zobral na trhovisko. Veľmi rýchlo naňho našiel kupca. Zatiaľ čo zapíjali výhodnú kúpu, čarodejník išiel okolo a zbadal toho koňa. Hneď vedel, že to nie je obyčajný kôň. Tiež vošiel dnu a kupcovi ponúkol za koňa oveľa väčšiu sumu, než zaplatil. Tak ten mu ho predal.

Prvou vecou, ktorú chcel čarodejník urobiť bolo, že zaviedol koňa ku kováčovi, ktorý mu mal do spodnej čeluste pribiť žeravý klinec. Keď to kôň uvidel, premenil sa na holubicu, ktorá odletela vysoko do vzduchu. Čarodejník sa hneď premenil na jastraba a letel za ňou. Holubica sa premenila na zlatý prsteň, ktorý spadol nejakému dievčaťu rovno do lona. Jastrab sa premenil na muža, prišiel k dievčine a ponúkol jej veľkú sumu peňazí za ten zlatý prsteň. Lenže ona sa s prsteňom nechcela rozlúčiť. Myslela si, že jej ten prsteň padol rovno z neba. Avšak čarodejník jej neustále ponúkal viacej a viacej peňazí. Až sa napokon prsteň vystrašil a premenil sa na zrnko jačmeňa, ktoré spadlo na zem. Muž sa premenil na sliepku, ktorá hneď začala hľadať zrno jačmeňa. To sa však premenilo na tchora, ktorý odhryzol sliepke hlavu jedným uhryznutím.

Tak čarodejník bol už mŕtvy. Tchor sa premenil znova na mládenca, ktorý sa zosobášil s tou dievčinou. A od toho času už nečaroval.

[@ Dánske rozprávky, Andrew Lang, Robert Hodosi]

3*/ Košeľový golier ** (0,8k)

Kedysi dávno žil raz jeden obdivuhodný džentlmen. Jeho celý majetok na tomto svete pozostával z obuváka a kefy na vlasy. Ale mal aj najkrajší košeľový golier na svete, o ktorom sa teraz dozvieme príbeh.

Tento košeľový golier bol už taký starý, že pomýšľal na sobáš. I stalo sa jedného dňa, že on a podväzok sa dostali spolu do koryta na pranie.

„Ahoj!“ povedal golier. „Nikdy predtým som nevidel niečo takého tenkého, jemného, elegantného, a pekného! Môžem sa spýtať na tvoje meno?“

„Ja ti ho nepoviem,“ odpovedal podväzok.

„Na ktorom mieste zvyčajne bývaš?“ spýtal sa golier.

Ale podväzok bol zahanbený a nemyslel si, že by bolo vhodné niečo odpovedať.

„Možnože si opasok?“ spýtal sa golier. „Alebo ozdobný pás? Pretože vidím, že sa určite používaš aj ako ozdoba, moja pekná slečna!“

„Nemal by si sa so mnou rozprávať!“ odpovedala slečna Podväzková. „Som si istá, že som ti na to nedala žiadne povolenie!“

„Keď je niekto taký pekný, ako ty,“ povedal pán Golier, „nie je to dostatočne vyzývavé na rozhovor?“

„Chod' preč! Nechod' ku mne tak blízko!“ povedala slečna Podväzková. „Vyzeráš byť džentlmen!“

„A aj ním som a veľmi nóbl džentlmen!“ povedal pán Golier. „Vlastným obuvák a kefu na vlasy!“ To však nebola pravda. Tie veci patrili jeho pánovi. Lenže on sa veľmi rád vychvaľoval.

„Nechod' ku mne tak blízko!“ povedala slečna Podväzková. „Nie som zvyknutá na také zaobchádzanie!“

„Aká pretváarka!“ povedal pán Golier. Potom ich vzali z koryta na pranie, naškrobili a zavesili na stoličku, aby vyschli na slnku. Napokon ich položili na žehliacu dosku. Prišla k nim žeravá žehlička.

„Pani vdova!“ povedal košeľový golier. „Drahá pani vdova! Zo mňa sa stáva niekto úplne iný. Všetky moje záhyby vychádzajú na povrch. Ved' ty do mňa vypaľuješ diery! Uf! Prestaň, prosím ťa!“

„Ty otrhaná handra!“ povedala žehlička. Hrdo cestovala po košeľovom golieri. Myslela si, že je parný stroj a že by mala na stanici ťahať nákladné vlaky.

„Otrhaná handra!“ povedala.

Košel'ový golier bol na okraji dost' roztrhnutý, tak nožnice odrezali vyčnievajúce nite.

„Ó!“ povedal pán Golier. „Ty musíš byť tanečnica! Ako vysoko dokážeš vykopnúť nohou! Toto je najkrajšia vec, ktorú som kedy len videl! Nikto t'a nedokáže napodobniť!“

„Vy by ste mali byť vojvodkyňa!“ povedal golier. „Moje celé vlastníctvo pozostáva z nóbl džentlmena, obuváka a kefy na vlasy. Keby som len mal vojvodstvo!“

„Čože? On sa chce so mnou zosobášiť?“ povedali nožnice a ostro zastrihli do goliera. Takže už nebol dobrý na nič a musel byť odložený stranou.

„Nuž, musím dať svoju ponuku kefy na vlasy!“ pomyslel si košel'ový golier. „To je priam úžasné, aké nádherné vlasy máš, madam! Nepomýšľala si ešte na sobáš?“

„Ale áno, už som na to myslela!“ odpovedala kefa na vlasy. „Som zasnúbená s obuvákom!“

„Zasnúbená!“ zvolal košel'ový golier. Teraz už nebol nikto, s kým by sa mohol zosobášiť. Tak sa rozhodol pohrdať manželstvom.

Čas sa míňal a košel'ový golier sa ocitol vo vreci s handrami do továrne na papier. Boli tam rôzne druhy handier, jemné na jednej kope a hrubšie na druhej. Presne tak ako to malo byť. Všetky mali toho dost' čo rozprávať. Najviacej toho rozprával košel'ový golier, pretože bol beznádejný chvastúň.

„Ja som mal veľké množstvo ľúbostných pomerov!“ povedal. „Vôbec ma nenechali na pokoji. Aký som ja bol nóbl džentlmen, celý naškrobený! Mal som obuvák a kefu na vlasy, ale nikdy som ich nepoužil. Mali ste ma vtedy len vidieť! Nikdy nezabudnem na svoju prvú lásku! Bola to slečna Podväzková, taká jemná, mäkká a pekná! Kvôli mne sa hodila do koryta na pranie! Ďalšia bola vdova žehlička, ktorá zahorela láskou ku mne. Ale ja som ju nechal osamote, spálila sa až do čierna. Potom nasledovala tanečnica, nožnice, ktorá mi spôsobila ranu, čo spôsobilo, že som teraz tu. Ona bola veľmi divoká! Moja vlastná kefa na vlasy sa do mňa zaľúbila a následne stratila všetky svoje vlasy. Áno veľa som toho zažil doteraz. Najviacej mi je ľúto podväzok. Myslím pani Podväzkovú, ktorá sa hodila za mnou do koryta na pranie. Veľa mám toho na svedomí. Mal som rušný život. Teraz je najvyšší čas, aby sa zo mňa stal biely papier!“

A tak sa aj stalo! Spravili z neho biely papier, na ktorý sa dá vytlačiť tento príbeh. A to preto, lebo sa tak strašne vychval'oval vecami, ktoré neboli

pravdou. I my by sme si to mali vziať k srdcu, aby sa nám niečo také nestalo. Pretože nevieme, či niekedy neskončíme vo vreci na handry a nespravia z nás biely papier, na ktorý vytlacia celý náš príbeh, dokonca i tie najtajnejšie záležitosti. Takže keď ideme do sveta, musíme mať vždy na pamäti príbeh o bielom golieri.

[@ Hans Andersen, Andrew Lang, Robert Hodosi]

4*/ Kráľ, ktorý chcel krásnu manželku **(0,9k)

Pred päťdesiatimi rokmi žil jeden kráľ, ktorý sa chcel veľmi zosobašiť. Ale bol rozhodnutý, že jeho manželka musí byť taká krásna, ako slnko. Zdalo sa to síce ľahké, ale žiadna deva nevyhovovala jeho požiadavkám na krásu. Nariadil svojmu dôveryhodnému sluhovi, aby hľadal po šírke i dĺžke celej krajiny dostatočne krásne dievča na to, aby sa mohlo stať kráľovnou. Ak sa mu to podarí, má ju priniesť so sebou na zámok.

Sluha sa vydal hneď na svoju cestu. Hľadal hore i dole, na zámkoch i v chatrčiach. Ale hoci pekných dievčat našiel hojne ako čučoriedok, bol si istý, že ani jedna by sa nepáčila kráľovi. Jedného dňa, keď sa túlal širokoďaleko, cítil sa byť veľmi unavený a smädný. Pri ceste stál drobný malý domček. Tu zaklopal na dvere a vypýtal si pohár vody. V tomto dome prebývali dve sestry. Jedna mala osemdesiat a druhá deväťdesiat rokov. Boli veľmi chudobné, tak si na živobytie zarábali pradením. Toto udržovalo ich ruky veľmi jemné a čisté ako ruky mladého dievčaťa. Keď podali kráľovskému sluhovi cez mreže na okne pohár vody, všimol si veľmi nežné prsty. Pomyslel si: „Táto deva musí byť skutočne krásna, keď má také krásne ruky.“ A hneď sa aj ponáhlal ku kráľovi a povedal mu to.

„Ihneď choď naspäť,“ povedala Jeho Výsosť kráľ, „a snaž sa zistiť ako vyzerá.“

Verný sluha odišiel za svojím poslaním bez zbytočnej straty času. Znova zaklopal na dvere malého domčeka a vypýtal si pohár vody. Tak ako predtým stará žena neotvorila dvere a pohár vody mu podala cez mreže na okne.

„Bývaš tu sama?“ spýtal sa jej muž.

„Nie,“ odpovedala, „moja sestra tu býva so mnou. My sme len chudobné dievčatá. Musíme ťažko pracovať, aby sme sa užívali.“

„Ja mám šesťdesiat rokov a moja sestra dvadsať.“

Sluha išiel naspäť za kráľom a povedal mu, čo sa dozvedel. Jeho Výsosť kráľ mu odpovedala: „Vezmem si tú šesťdesiatročnú. Choď ju priniesť sem.“

Sluha sa vrátil k malému domčeku po tretíkrát a zaklopal na dvere. Zamrežované okno sa otvorilo a hlas sa ho spýtal, že čo chce.

„Kráľ si želá, aby som mu priniesol mladšiu z vás, aby sa mohla stať kráľovnou,“ odpovedal.

„Povedz Jeho Výsosti, že som pripravená prijať jeho ponuku, ale od narodenia nedopadli na moju tvár žiadne svetelné lúče. Keby sa tak stalo,

hneď by som očernela. Preto pekne prosím, aby Jeho najmilostivejšia Výsosť poslala pre mňa uzatvorený voz, v ktorom prídem na zámok.“

Keď si to kráľ vypočul, rozkázal pripraviť jeho nádherný zlatý kočiar, do ktorého vložili niekoľko skvostných šiat. Stará žena si dala na hlavu hrubý závoj a odviezli ju na zámok. Kráľ ju veľmi horlivo očakával. Keď prišla, ju veľmi zdvorilo prosil, aby si nadvihla závoj a on mohol uvidieť jej tvár.

Ale ona mu odpovedala: „Tu je oheň zo sviečok až príliš jasný a vychádza z nich dosť silné svetlo. Chceš, aby som sčernela rovno pred tvojimi očami?“

Kráľ uveril jej slovám a svadba sa konala bez toho, aby nevesta nadvihla svoj závoj. Napokon, keď boli spolu sami, nadvihla kúsok svojho závoja a kráľ sa po prvýkrát dozvedel, že sa zosobášil so starou zvráskavenou ženou. V zúrivom záchvate hnevu otvoril dokorán okno a vyhodil ju cezeň von. Ale našťastie sa jej šaty zachytili o kliniec na stene a zostala visieť medzi nebom a zemou. Ako bola takto zavesená a očakávala, že sa jej čoskoro roztrhnú šaty a po páde sa rozmliaždi na zemi, išli okolo štyri víly.

„Pozrite sa, sestry,“ zvolala jedna, „určite je to tá stará žena, po ktorú poslal kráľ. Máme si želať, aby sa jej pretrhli šaty a rozmliaždila by sa na zemi?“

„Ó, nie! Nie!“ zvolala ďalšia. „Zaželajme si pre ňu niečo dobré. Ja sama jej želám mladosť.“ „A krásu.“ „A múdrosť.“ „A nežné srdce.“

Tak prehovorili víly a išli si svojou cestou. Za sebou nechali na stene visieť najkrajšiu devu na svete. Nasledujúce ráno sa kráľ pozrel zo svojho okna a uvidel tam na klinci visieť to najkrajšie stvorenie. „Ach! Čo som to len urobil? Istotne som musel byť včera večer slepý!“

Prikázal, aby priniesli dlhé rebríky a devu zachránili. Potom si kľakol pred ňou na kolená a prosil ju, aby mu odpustila. V ten deň večer sa na jej počtu konala veľká hostina.

O niekoľko dní neskôr prišla do paláca deväťdesiatročná sestra a chcela ísť navštíviť kráľovnú.

„Kto je táto škaredá stará bosorka?“ spýtal sa kráľ.

„Ó, to je jedna moja stará susedka. Ona je spolovice hlúpa,“ odpovedala kráľovná.

Ale stará žena na ňu pozorne pozrela a spoznala v nej svoju sestru. I povedala jej so závisťou v očiach: „Ako sa ti podarilo narásť tak do krásy a o toľko veľa rokov omladnúť? Chcela by som byť tiež mladá a krásna.“

Túto otázku opakovala celý deň dookola, až napokon kráľovná stratila trpezlivosť a povedala: „Dala som si svoju starú hlavu odťat' a táto nová, mladá a krásna hlava mi narástla namiesto nej.“

Potom išla stará žena k holičovi a povedala mu: „Dám ti všetko, čo si len zaželaš, ak mi zotneš hlavu. Veľmi by som sa takto chcela stať mladou a krásnou.“

„Ale moja dobrá pani, keď tak urobím, ty zomrieš!“ povedal holič.

Ale stará žena ho vôbec nepočúvala. Tak napokon holič zobral do ruky britvu a začal jej s ňou do krku.

„Au!“ zavrešťala stará žena, ako pocítila bolesť.

„Kvôli kráse treba trpieť. (Il faut souffrir pour etre belle,)" povedal holič, ktorý pochádzal z Francúzska.

Potom jej uštedril druhý úder a jej hlava sa odkotúľala na zem. Stará žena bola tuhá ako kus dreva. My vieme len toľko, že to určite neprežila, lebo závisť sa nevypláca.

[@ Sicílske rozprávky, Andrew Lang, Robert Hodosi]

5*/ Obchodník a škriatok **(1,0k)

Kedysi dávno žil raz jeden usilovný študent. Býval v podkroví a nemal vôbec žiaden majetok. Na prvom poschodí žil neustále pracujúci obchodník, ktorý mal celý dom len pre seba. Patril mu jeden škriatok. Každé Vianoce mu obchodník dal misu džemu s veľkou kockou masla uprostred. Obchodník si to mohol dovoliť, tak škriatok zostal v jeho obchode.

Jedného večera si študent prišiel kúpiť sviečku a syr. Dostal, čo chcel, zaplatil a pozdravil obchodníka a jeho manželku. Keď im zaželal dobrú noc, zrazu zostal stáť. Začal čítať papier, do ktorého bol zabalený syr. Bol to vytrhnutý list zo starej knihy o poézii.

„Mám tu toho oveľa viac!“ povedal obchodník. „Jednej starej žene som dal kávu za túto knihu. Ak chceš, predám ti ju za dva centy.“

„Áno,“ povedal študent, „daj mi knihu namiesto syra. Chleba môžem jesť aj bez syra. Bola by hanba, keby sa kniha roztrhala. Ty si bystrý a praktický človek, ale poézii rozumieš len toľko ako tamten starý sud.“

Pre ten sud to bolo dosť drzé, ale obchodník a študent sa dobre zasmiali. Študent to povedal len zo žartu. No škriatok sa dosť nahneval, že sa niekto opovážil povedať niečo takého obchodníkovi, ktorý vlastnil dom a predával to najlepšie maslo.

Keď nadišla noc a zatvorili obchod, všetci okrem študenta išli spať. Škriatok si požičal od obchodníčky jej jazyk. V noci, keď spala, ho nepotrebovala. Na ktorýkoľvek predmet v izbe ho položil, ten začal rozprávať o svojich myšlienkach a pocitoch, presne tak ako pani, ktorej patril. Ale mohol ho položiť vždy len na jednu vec, inak by všetky veci rozprávali naraz.

Škriatok položil jazyk na sud, v ktorom boli staré noviny.

„Je to pravda,“ spýtal sa, „že nevieš nič o poézii?“

„Určite nie!“ odpovedal sud. „Poézia je niečo, čo je na papieri a často sa to vystrihuje. Viem o tom oveľa viac, ako povedal študent, hoci som len malý sud v obchode s potravinami.“

Škriatok položil jazyk aj na mlynček na kávu, ktorý začal hneď mlieť. Potom ho položil na misku s maslom a na pokladnicu. Všetky veci boli rovnakého názoru ako sud na starý papier. No a keď si to myslí väčšina, treba tomu veriť.

„Teraz to poviem študentovi!“ a s týmito slovami vyšiel po schodoch hore až do podkrovia, kde býval študent. Škriatok sa pozrel cez kľúčovú

dierku a uvidel, že sa v izbe svieti. Študent čítal roztrhanú knihu, ktorú kúpil v obchode.

Ale aké len veľké svetlo tam bolo! Kniha vyžarovala svetelné lúče, ktoré rástli do veľkého stromu ponad študentom. Každý list z knihy bol živý. Každá kvetina bola hlavou krásneho dievčaťa. Niektoré malo žiarivé, tmavé oči, iné nádherné modré oči. Každé ovocie bolo žiariacou hviezdou a zo študentovej izby sa ozývala úžasná hudba. Malý škriatok ani len nesníval, že sa mu naskytne takýto nádherný výhľad.

Stál na špičkách a pozeral dovnútra, až pokým študent nesfúkol sviečku a nešiel spať do postele. Škriatok však zostal stáť za dverami a počúval hudbu, ktorá teraz hrala študentovi veľmi jemnú a sladkú uspávanú.

„Nikdy som nevidel niečo takého!“ povedal škriatok. „Ani by som nič takého neočakával! Musím zostať so študentom.“

Malý mužik nad tým chvíľu premýšľal. Potom si povzdychol: „Študent nemá žiaden džem!“ A vrátil sa dolu k obchodníkovi. Dobré bolo, že tak urobil, pretože sud rozprávaním zodral skoro celý jazyk. Prečítal všetky noviny, čo boli v ňom. A práve sa chystal, že ich bude čítať odzadu. No škriatok zobral jazyk a vrátil ho obchodníčke.

Odvtedy si celý obchod od pokladnice až po poslednú triesku veľmi vážil drevený sud s novinami. Všetky veci v obchode si mysleli, že články a kritiky, ktoré čítal obchodník, napísal drevený sud. Škriatok už nedokázal sedieť pokojne v obchode a počúvať tam múdrosti a rozumy, ktoré sa tam rozprávali. Hneď ako sa večer rozsvietilo svetlo v podkroví, zdalo sa mu, akoby ho svetelné lúče odtiaľ priťahovali k sebe ako silné laná. Musel ísť hore a nazerať do izby cez kľúčovú dierku. Ako tak nazeral dnu, mal pocit, že pozerá na morské vlny počas silnej búrky. Zrazu ho to dojalo tak, že vybuchol v nárek slz. Nevedel, prečo plače, ale i napriek slzám sa cítil celkom šťastný. Aké nádherné by bolo sedieť spolu so študentom pod tým svetelným stromom. Lenže to nemohol. Musel byť spokojný a šťastný s tým, že sa mohol pozeráť cez kľúčovú dierku.

Stál na studenom odpočívadle. Jesenný vietor robil prievan cez trhliny na schodoch. Bola mu veľká zima. Keď študent zhasol svetlo, tak za chvíľu stíchla aj krásna hudba. Od zimy sa celý triasol. Tak sa skrčil do svojho teplého kúta, kde mu bolo pohodlne a útulne.

Keď prišli Vianoce, škriatok zase dostal od obchodníka plnú misu džemu spolu s veľkou kockou masla. Ako sa len veľmi potešil!

Uprostred noci sa zrazu prebudil. Počul veľký hluk. Susedia búchali zvonka na okenice. Nočný strážca trúbil na lesný roh. Oznamoval, že vypukol oheň a celé mesto, že je v plameňoch.

Kde len bol ten oheň? V dome či u susedov? Poplach bol stále väčší a väčší. Obchodníčka bola taká zhrozená, že zobrala svoje zlaté náušnice a dala si ich do vrečka, aby niečo zachránila. Obchodník si zobral so sebou svoje účtovné knihy a slúžka svoje čierne hodvábne šaty.

Každý chcel zachrániť svoj najcennejší majetok. Tak urobil aj škriatok. Niekoľkými krokmi vyšiel na poschodie a vošiel do študentovej izby. Ten tam pokojne stál a pozeral na oheň, ktorý horel v dome oproti. Škriatok uchopil knihu, ktorá ležala na stole. Vložil si ju do svojej červenej čiapky a natiahol si ju oboma rukami na hlavu. Najväčší poklad v dome bol zachránený. Potom sa vyštveral na strechu a sadol si vedľa komína. Plamene z horiaceho domu oproti ho osvetľovali. Rukami si pevne pridržal svoju červenú čiapku na hlave, v ktorej mal svoj poklad – knihu poézie. Teraz vedel, čo si jeho srdce váži najviacej, komu skutočne patrí. Ale keď zahasili oheň, škriatok si to znova premyslel a povedal: „Budem musieť patriť obidvom, aj študentovi, aj obchodníkovi, pretože sa nedokážem vzdať džemu od obchodníka. Ten je taký chutný.“

A takisto je to aj s nami. Nedokážeme odolať džemu kvôli žiadnej dobrej knihe.

[@ Hans Andersen, Andrew Lang, Robert Hodosi]

6*/ Útek mačiek **(1,0k)

Kde bolo, tam bolo, kedysi dávno žil jeden kocúr, ktorý bol obdivuhodne krásny. Jeho srst' bola jemná a žiarila ako hodváb. Mal múdre zelené oči, ktorými dokázal vidieť aj v noci. Jeho meno bolo Gon. Patril učiteľovi hudby, ktorý ho mal tak veľmi rád a bol naňho taký hrdý, že by ho neopustil za nič na svete.

Ned'aleko domu učiteľa hudby bývala pani, ktorá vlastnila najkrajšiu malú mačičku nazývanú Koma. Bol to taký drahý miláčik. Veľmi elegantne žmurkala očami a čistotne a upravene jedávala svoju večeru. Keď dojedla, tak si svojím malým jazýčkom tak lahodne utrela svoj ružový nos, že jej pani nikdy neunavilo, aby jej zakaždým nepovedala: „Ach, Koma, čo by som len robila bez teba?“

I stalo sa jedného dňa, keď boli títo dvaja na večernej prechádzke, že sa stretli pod stromom čerešne. Hneď od začiatku sa do seba šialene zamilovali. Gon už dlho cítil, že nastal preňho čas, aby si našiel manželku, lebo všetky dámy v susedstve mu preukazovali veľa pozornosti, až bol z toho celý nesmelý. Lenže jeho bolo veľmi ťažké uspokojiť. Nezaujímal sa ani o jednu z nich. No teraz, predtým, ako mal čas rozmýšľať, ho Amor zaplietol do svojej siete a jeho srdce sa zaplnilo láskou voči Kome. Ona mu opätovovala lásku a svoje vášnivé pocity. Lenže, ako i každá žena, mu porozprávala o ťažkostiach, ktoré im stoja v ceste za spoločným šťastím. Tak Gon poprosil svojho pána, aby kúpil Komu, ale jej pani sa s ňou vôbec nechcela rozísť. Potom sa táto pani spýtala učiteľa hudby, či jej nepredá Gona. Ale ten takýto návrh tiež odmietol a veci zostali po starom ako predtým.

Postupom času láska tohto páru narástla do takého rozmeru, že aby uspokojili svoje city, sa rozhodli, že spoločne odídu preč za šťastím. Tak za jednej mesačnej noci sa vykradli zo svojich domovov a namierili si to do neznámeho sveta. Celý deň statočne kráčali pod žiarivým slnkom a svoje domovy nechali ďaleko za sebou. K večeru sa ocitli vo veľkom priestranom parku. Obidvom vandrovníkom bolo moc horúco a boli už dosť unavení. Tráva sa im tam zdala byť hebká a priam ich núkala, aby si na nej odpočinuli. Stromy na nich vrhali lahodný chladivý tieň. Keď tu zrazu sa v tomto raji ukázal veľký obor v tvare obrovského psiska! Skákal a rútil si to smerom k nim. Pritom ceril na nich svoje ostré tesáky. Koma završ'ala a náhlivo vyliezla hore na čerešňu. No Gon zostal stáť smelo na mieste. Bol pripravený na zúrivý boj,

lebo cítil, ako ho zo stromu pozoruje jeho Koma. Tak sa nechcel len tak vzdať a cúvnuť pred nebezpečenstvom. Ale bohužiaľ! Jeho odvaha nestačila na to, aby zvládol taký prudký nával obrovského a silného nepriateľa, ktorý doňho mocne strčil. Koma si to zo svojho bidla na strome všimla a završala celou svojou silou, dúfajúc, že ju niekto začuje a príde im na pomoc. Našťastie sluha princeznej, ktorej patril park, prechádzal okolo. Zahnal psa. Zdvihol do náručia roztraseného Gona a odniesol ho ku svojej panej.

Tak úbohá malá Koma zostala sama, zatiaľ čo Gon sa dostal do nových ťažkostí. Ani prinajmenšom nevedel, čo má robiť. Aj keď sa mu dostávalo pozornosti od princeznej, ktorá bola potešená jeho krásou a peknými spôsobmi, neuspokojilo ho to. Bolo však zbytočné bojovať proti osudu. Mohol len čakať, ako sa veci vyvinú.

Princezná, Gonova nová pani, bola taká dobrá a láskavá, že ju všetci mali radi. Mala by šťastný život, keby sa do nej nezaľúbil jeden had, ktorý ju neustále otravoval svojou prítomnosťou. Jej sluhovia mali príkazy odohnať ho preč, hneď ako sa ukáže. Ale oni neboli opatrní a had bol veľmi prefikáný. Tak sa niekedy stalo, že prekĺzol vedľa nich, objavil sa pred princeznou a vystrašil ju. Jedného dňa sedela v izbe a hrala na svoj obľúbený hudobný nástroj. Keď vtom pocítila, ako sa jej niečo kľže po šerpe. Uvidela, ako sa ju jej nepriateľ snažil pobožkať na líce. Zakričala a hodila sa dozadu. Gon, ktorý bol skrútený na malej stoličke pri jej nohách, porozumel jej strachu a jedným skokom uchopil hada za krk. Zahryzol sa doňho a poriadne ním zatriasol. Hodil ho na zem, kde zostal ležať a bolo po ňom. Už viacej neotravoval princeznú. Tá zobrala Gona do náručia. Chválila ho a hladkala. Postarala sa o to, aby mal na jedenie tie najlepšie kúsiky a na ležanie ten najmäkší koberček. Nebolo by nič na svete, čo by si ešte želal, len keby sa mohol znovu stretnúť s Komou.

Čas sa pomaly míňal. Jedno ráno Gon ležal pred vchodovými dvermi a vyhrieval sa na slnku. Lenivo pozeral na svet, ktorý sa rozprestieral pred ním. Vtom v diaľke uvidel ako jedna veľká mačka trápila a zle zaobchádzala s nejakou malou mačičkou. Zúrivo medzi ne vyskočil a zahnal veľkú mačku preč. Potom sa otočil k malej mačičke, aby ju upokojil. Jeho srdce mu poskočilo od radosti, keď zistil, že je to jeho Koma. Najprv ho Koma nespoznávala. Gon medzičasom narástol na veľkého a veľmi vznešeného kocúra. Ale keď jej povedal, že kto on je, jej radosť nepoznala hraníc. Obtierali si o seba svoje nosy a škrabkali sa navzájom po tvári znova a znova. Ich pradenie bolo počuť na míle ďaleko.

Labka v labke sa objavili pred princeznou a povedali jej svoj životný príbeh plný utrpenia. Princezná sa zo súciny rozplakala a sľúbila im, že ich už nič nerozdelí a že môžu žiť spolu s ňou až do konca svojich dní. Po istom čase sa princezná zosobášila. Princovi v parku paláca povedala všetko o jej dvoch mačkách. Povedala mu aj to, aký bol Gon statočný a zachránil ju pred nepriateľským hadom.

Keď si to princ vypočul, prisahal, že ich nikdy neopustí a že pôjde s nimi, kdekoľvek len pôjde princezná. Tak to dopadlo tak, ako si princezná želala. Gon a Koma mali mnoho malých mačeniéc a princezná s princom veľa detí, ktoré sa hrali spolu a boli priateľmi po celé svoje životy.

[@ Japonské rozprávky, von David Brauns, Wilhelm Friedrich, Andrew Lang, Robert Hodosi]